

GENIETEN!

LANDSCHAPSKRANT

REGIONAAL LANDSCHAP SCHELDE-DURME | NAJAAR 2017

Beste lezer,

Graag maak ik van deze gelegenheid gebruik om alle inwoners van Destelbergen en Zwijndrecht welkom te heten. We hopen dat jullie dit Landschapskrantje een leuke manier vinden om met onze vereniging kennis te maken. We selecteerden alvast enkele leuke nieuwtjes, projecten en activiteiten. Wie weet staat in een van de volgende edities een project uit jouw gemeente in de kijker!

Een opmerkelijk bericht is de forse groei van het RLS D-team. Vanaf september werken er niet 11 maar 16 mensen aan het landschap

in de regio Schelde-Durme en binnen 'onze' strategische projecten Schelde Sterk Merk en Landschap van Erembald tot Kravaalbos. Dankzij deze versterking kunnen enkele grote, op papier uitgewerkte projecten nu ook gerealiseerd worden. Spannend! Met veel plezier houden we je op de hoogte via onze nieuwsbrieven en website www.rlsd.be. Bij deze dus ook een hartelijke welkom aan alle nieuwe medewerkers!

Tot slot wens ik alle nieuwe én trouwe lezers veel leesplezier.

Jozef Dauwe, Voorzitter RLS D

WAT 'N TEAM >

LANDSCHAP P.4

NATUUR P.8

EDUCATIE P.10

RECREATIE P.12

AGENDA P.14

LIES
Vervaet

'Als onderzoeker aan de Vakgroep Geschiedenis (UGent) bestudeerde ik onder meer hoe de Vlaamse plattelandssamenleving het rurale landschap inrichtte van ca. 1300 tot ca. 1800. Dat thema sluit nauw aan bij mijn nieuwe functie als [projectmedewerker trage wegen](#). Ook in mijn vrije tijd is het landschap nooit veraf: ik woon op een oude boerderij en vind het heerlijk om met mijn gezin te fietsen langs landelijke wegen.'

ROBIN
Van Heghe

'De bedwelmende geur van meidoorn in de lente, het typerende gekwetter van zwaluwen langs een erf, een vluchtige ontmoeting met een zeldzame vlinder ... Het is niet meer vanzelfsprekend. Met dialoog en gezond verstand kan een niemandsland een bruisend landschap vol leven worden, daar ben ik als [medewerker natuur](#) zeker van. Nestkasten ophangen, poelen graven, houtkanten aanplanten, ... We maken er samen werk van!'

JORIS
Vanderveken

'Hop is al 20 jaar mijn passie. Zo richtte ik de 'Orde van de Groene Bel' op, opende ik een klein hopmuseum en organiseer ik de hoppeduvelstoet. Als [hopcoördinator](#) wil ik van de hopteelt een (be)leefbare stiel maken [in het Landschap van Erembald tot Kravaalbos](#). Door een beter cont(r)act tussen brouwer, hopboer en restaurants. Ook kennisoverdracht is belangrijk. Zo kan een nieuwe generatie hopboeren opstaan.'

KRISTOFFEL
Raes

'Opgegroeid in de 'achtertuin' van het kasteel van Bornem, geraakte ik gefascineerd door het project '[Van Steen tot Steen langs de Schelde](#)'. En nu ben ik aangesteld als [projectleider](#) en mag ik binnen Schelde Sterk Merk de toeristische en duurzame ontplooiing van de kastelen van Laarne, Kruibeke en Bornem in goede banen leiden! De ervaring die ik opdeed in de milieusector, de bouw en bij Waterwegen en Zeekanaal zullen zeker van pas komen.'

LIEN
Van Langenhove

'In mijn nieuwe functie als [projectmedewerker](#) bij '[Landschap van Erembald tot Kravaalbos](#)' komen mijn ervaring in land- en tuinbouw, mijn interesse in natuur en landschap, mijn passie voor bomen en mijn geloof in duurzaam omspringen met onze omgeving samen. En dat in een omgeving die me na aan het hart ligt! Ik groeide immers op in de regio Baarddegem - Aalst en woon in Opwijk. Ik heb er ongelooflijk veel zin in!'

EMANUEL
Ramoudt

'Mijn missie is pittig: als [projectcoördinator](#) de omgeving van de oude scheldemeander van Overmere-Donk in [Berlare](#) doordacht uitbouwen voor verblijfsrecreatie, dagrecreatie, landschap en landbouw. Natuurlijk met zorg voor onze waardevolle groene leefomgeving. Er zullen heel wat acties op het getouw gezet worden. Daarbij wil ik jullie zoveel mogelijk betrekken. Ik kijk alvast uit naar jullie ideeën: emanuel.ramoudt@oost-vlaanderen.be.'

LIFE-SPARC ondersteunt SIGMAPLAN

VANAF SEPTEMBER VERGROOT 'SPACE FOR ADAPTING THE RIVER SCHELDE TO CLIMATE CHANGE' (SPARC) DE WEERBAARHEID VAN DENDERMONDE, BORNEM, HAMME, WAAS-MUNSTER EN TEMSE TEGEN DE KLIMAATVERANDERING.

Door de klimaatverandering stijgt het zeeniveau en brengen stormen steeds heviger regenval met zich mee. De Schelde is hier als getijdenrivier extreem gevoelig voor. Overstromingen vormen dan ook een reële dreiging. Maar dankzij het Sigmoplan hebben

we niets te vrezen. Met de goedkeuring van het project LIFE-SPARC ondersteunt Europa de verdere realisatie van het Sigmoplan met 2,5 miljoen euro. Het totale project is begroot op 8,5 miljoen euro.

“LIFE-SPARC gaat over ons aanpassen aan het veranderend klimaat door met de natuur mee te werken”, vertelt Laurent Vanden Abeele (Agentschap voor Natuur en Bos), één van de bezielers van het project. “Door met het Sigmoplan meer ruimte te geven aan

de Schelde, zorgen we voor meer veiligheid tegen overstromingen, meer getijdennatuur én scheppen we nieuwe kansen voor natuurbeleving. De unieke oplossingen die we in Vlaanderen hebben bedacht, gaan we wereldkundig maken in andere vergelijkbare estuaria van Europa. Zo dragen we ons steentje bij aan het klimaatbestendig maken van onze omliggende landen. Een mooi Europees project dus.”

ONZE ROL

Ons Regionaal Landschap / Schelde Sterk Merk zal zich binnen dit project vooral toespitsen op een **grotere beleving voor bewoners en bezoekers**. Over de natuurbelevingspaden las je al in een vorige editie van de landschapskrant. Daarnaast worden ook gidsen en natuurouders opgeleid en gegidste wandelingen ontwikkeld. In 2019 zal ook de Scheldehappening opnieuw plaatsvinden, en dat in een nieuwe vorm. Info: WWW.SCHELDESTERKMERK.BE

Dit is een project van het Agentschap Natuur en Bos, De Vlaamse Waterweg, ons Regionaal Landschap en het Waterbouwkundig Laboratorium.

HOUTZOEKERS

NIEUWE APP Heb je knotbomen die aan beheer toe zijn? Surf dan naar www.rlsd.be > nieuws en maak gebruik van onze gloednieuwe app. Het principe is eenvoudig. Eerst definiëren de houtzoekers in welke gemeenten ze aan de slag willen gaan. Vervolgens geeft elke aanbieder zorgvuldig door waar zijn knotbomen staan, om hoeveel knotbomen het gaat, hoe gemakkelijk ze te bereiken zijn en wanneer ze het laatst geknot werden. Toegevoegde foto's verduidelijken de situatie. En dan zijn wij aan zet: uit alle gegevens filteren we perfecte 'koppels'. Gaat de houtzoeker akkoord met de aangeboden opdracht, dan krijgt de aanbieder hiervan een melding en kunnen beide partijen verdere afspraken maken. De app wordt voorgesteld aan alle houtzoekers tijdens het jaarlijkse ontmoetingsmoment op vrijdag 6 oktober in Zele.

FACEBOOKGROEP Op initiatief van houtzoeker Wouter Delanote uit Aalst hebben we de facebookgroep 'RLSD_Houtzoekers' opgericht. Iedereen met een hart voor knotten kan hier ervaringen en tips uitwisselen. Ook actiebeelden en 'voor & na'-foto's vindt de groep geweldig. Welkom!

CURSUSSEN Heb je zin om je knotvaardigheden te verfijnen? Dan verwelkomen we je dit jaar graag op onze dagcursussen in [Destelbergen \(zaterdag 2 december\)](#) en [Dendermonde \(zaterdag 16 december\)](#). Er is geen voorkennis vereist, maar de cursus is zo doorspekt met praktische weetjes dat ook kenners er veel van opsteken. Na deelname kan je ons houtzoekersteam versterken. Dan krijg je knotopdrachten in jouw buurt en ben je verzekerd tijdens je inspanningen. Het brandhout krijg je gratis mee naar huis. Deelname is gratis. Je inschrijven kan via kristof@rlsd.be of 052 33 89 10.

'AGRO MEATS NATURE'

KUNNEN LANDBOUWERS ACTIEF BLIJVEN in zones die ingekleurd zijn of worden als natuurgebied? Met economische meerwaarde voor de landbouwer? En zonder de natuurdoelen uit het oog te verliezen? 'Agro MEATs Nature' zoekt het uit.

ENERZIJDS gaan landbouwers en natuurbeheerders samen onderzoeken of natuurdoelen te rijmen vallen met veehouderij. Wat is nodig om (half) natuurlijke graslanden geschikt te maken voor extensieve veehouderij (weinig dieren op een ruime oppervlakte)? Welke (streek-eigen) rassen

passen het best in natuurgebieden? Wat is de voederwaarde van kruidenrijke graslanden? Is het mogelijk om kwalitatief hoogstaand vlees te verkrijgen met een beperkte ecologische voetafdruk?

ANDERZIJDS wil dit project nagaan hoe groot de interesse van consumenten is in 'vlees met een verhaal'. Is een label voor lokaal natuurvlees uit kruidenrijk grasland haalbaar? Kunnen (streek-eigen) rassen die geschikt blijken voor extensieve veehouderij ook tegemoetkomen aan de vraag naar meer smaak, authenticiteit en kwaliteit?

STUDIEDAGEN & DEMONSTRATIES

Het onderzoek start op 1 september 2017 en zal 2 jaar duren. Nieuwsgierig naar de tussentijdse resultaten? Hou dan onze website www.RLSD.BE in de gaten, want er komen studiedagen en demonstraties aan.

Dit is een project van het Instituut voor Landbouw, Visserij en Voedingsonderzoek i.s.m. de Provincie Oost-Vlaanderen, ons Regionaal Landschap, Agrobeheercentrum ECO², Innovatiesteunpunt en lokale landbouwers uit Berlare, Hamme, Laarne en Zele.

DERDE EREMBALD KRAVAAL HAPPENING

Op **zondag 22 oktober** viert de Erembald Kravaal Happening haar derde verjaardag in Mazenzele (Opwijk). Net als bij haar voorgaande edities biedt dit landschapsfeest opnieuw een pak mooie wandelingen en fietstochten aan met diverse thema's (natuur, streekproducten, zintuigen, fotozoektocht, landbouw) en afstanden (3,5 tot 31 km). Ook voor kinderen is er weer heel wat leuks, zoals kriebelbeestjestichten, huifkarritjes en kleurrijke knutselmomenten. Tot slot tekenen vele lokale verenigingen present, kan je je laten verrassen door foodtrucks en streekproducten en zijn er tal van demonstraties en infostandjes. De toegang tot dit alles is gratis. Op www.rlsd.be > **nieuws** kan je het hele programma bekijken en de sfeer van vorige edities opsnuiven via onze fotoreportages!

'ARCADE' FEESTELIJK GEOPEND

Op het einde van de zomer werd 'Arcade' ingehuldigd op de Ringdijk in Bazel (Kruikebeke). Eenvoud en soberheid troef in de manier waarop het werk van kunstenaarsduo Gijs Van Vaerenbergh de ene kant van de Verkortingsdijk met de andere verbindt, de vroegere relatie tussen polder en dorp symboliseert en de kunstmatige hoogte van de dijk in het landschap expliciet voelbaar maakt. Vele partners, waaronder ons Regionaal Landschap, hielpen de gemeente dit werk financieel mogelijk te maken. Stap voor stap vergroot de Scheldevallei haar aantrekkingskracht ...

BOEK 'DE DURME'

In november 2017 zet André Verstraeten van vzw Durme de Durme te kijk in een indrukwekkend naslagwerk van 400 bladzijden. Daarin bespreekt hij deze rivier met '5 namen en 5 gezichten' in woord en beeld. Zijn halve eeuw ervaring vult hij aan met de expertise van meer dan 90 natuur- en heemkundigen. Het boek kost 45 euro. Info: 09 348 30 20.

BROCHURE 'PAARD & LANDSCHAP'

Dankzij het tweejarige PDPO-project 'Paard & Landschap' zijn we er meer dan ooit van overtuigd dat paardenhouders belangrijke landschapsbouwers kunnen zijn. Met ingrepen klein en groot helpen ze het landschap mee inrichten. Onder meer door schaduwbomen of hagen aan te planten, of een kruidenvriendelijk weidebeheer toe te passen. De dieren varen er wel bij, en het landschap ook. De brochure 'Inspiratie voor Paard en Landschap' bundelt praktische tips en info en is het sluitstuk van het project. Je kan het online lezen via www.rlsd.be > gratis downloads

BIODIVERSITEIT

Om de biodiversiteit een boost te geven, zetten we samen met vele partners onze schouders onder projecten zoals:

Fauna-akkers. Dat zijn akkers die speciaal voor insecten, vogels en wildsoorten worden ingezaaid met een- en meerjarige bloemen en granen. Ze worden een jaar lang niet gemaaid, want hebben door de seizoenen heen een grote meerwaarde als schuil-, nest- en voedingsplaats. Onze mooie samenwerking met 13 wildbeheereenheden en verschillende landbouwers resulteerde ook dit jaar in ruim **35 hectare ingezaaide fauna-akkers.**

'Platteland in de Bloemetjes'. Dit PDPO-project was in Oost-Vlaanderen goed voor **20 hectare bloemenranden** bij landbouwers en jagers en 5.500 bloe-

menzakjes bij particulieren. Een opsteker voor bijen en andere bestuivende insecten.

Kruidenrijke graslanden. Op deze begraasde (weiden) of gemaaide percelen (hooilanden) groeien meerjarige planten. Zonder mest en sproeistoffen neemt het aantal kruiden er toe en dat vinden bijen, vogels en wildsoorten als hazen en fazanten heerlijk. Het hooi is dan weer een echte traktatie voor runderen en paarden. Momenteel bestuderen we zes onbemeste hooilanden in Berlare en Zele. Bedoeling is het nut van kruidenrijk grasland voor moderne landbouw onder de aandacht te brengen. Vzw Durme en landbouwers werken mee aan dit onderzoek. De resultaten stellen we aan je voor tijdens een **infomoment op zaterdag 9 december** in het Henri Van Daelecentrum, Lokerenbaan 43 in 9240 Zele. Deelnemen is gratis na een seintje via kristof@rlsd.be

Tip. Als landbouwer kan je bij VLM **beheervereenkomsten** afsluiten rond kruidenrijke graslanden, bloemenstroken en akkervogels. Info: www.rlsd.be > tips > voor landbouwers

FAUNAVRIENDELIJK MAAIEN

Bij het maaien van graslanden vallen regelmatig **maaislachteoffers** zoals reeënkalfjes, hazen, Kieviten en patrijzen. Erg voor de dieren én de boer, wiens ruwvoeder verziekt wordt. Op www.rlsd.be > TIPS > VOOR LANDBOUWERS vind je het filmpje terug dat jagers, landbouwers en Regionale Landschappen maakten over faunavriendelijk maaien. Je treft er ook een link naar de raadgevingen van Boerenbond. **Enkele voorbeelden:** laat jagers voor de maaibeurt door het gras lopen met een goed getrainde jachthond om de dieren te verdrijven. Maai van binnen naar buiten (en niet omgekeerd), zodat het wild nooit ingesloten geraakt en tijd heeft om te ontkomen. Ook het gebruik van een 'wildredder' (toestellen die lawaai maken) kan levens redden.

MEER DIVERSITEIT IN JE TUIN?

Er is niet veel nodig om de biodiversiteit in je tuin te vergroten. Een teil met water, een stukje waar het gras mag schieten, een hoopje bladeren laten liggen, ... Met een leuke brochure wil de gemeente Lebbeke haar bewoners inspireren. En daar werkten wij graag aan mee. Je kan de brochure vanaf eind oktober raadplegen op www.lebbeke.be en op onze eigen webstek (zie 'Gratis downloads').

KLUSSEN IN WAASMUNSTER

In september organiseerden we in het LIA-park in Waasmunster een zeiscursus en een gezellige superklusdag. Bekijk onze fotoreportages op www.rlsd.be (> nieuws). Dankzij jullie inspanningen is de parktuin nu helemaal klaar voor haar eindfase: de aanplantingen. Die vinden dit najaar plaats tijdens een plantdag. Hopelijk kan je erbij zijn. We houden je graag op de hoogte via onze nieuwsbrief en website www.rlsd.be.

FRUIT TE KORT / TE VEEL?

Overstijgt je fruitoogst je verteringscapaciteiten? En krijgen je buren, vrienden en familieleden jouw overload aan natuurlijk snoepgoed niet meer verwerkt? Neem dan een kijkje op www.pluk.gent. Dit Gentse platform brengt eigenaars van fruit- en notenbomen in contact met mensen die op zoek zijn naar plukvers lekkers. Ook niet-Gentse snoepers zijn welkom. Je kan Pluk ook op Facebook vinden.

OPERATIE 'VLEERMUIS'

DE EERSTE REALISATIES BINNEN ONS VLEERMUIZEN-PROJECT ZIJN EEN FEIT! In augustus gingen we van start op het historische vliegveld van Gontrode (Melle).

Op deze site staat een bunker waarin vleermuizen graag hun winterslaap houden. Je vindt er ook 'De Stoel der Erfgoed' van kunstenaar Renato Nicolodi en een uitkijkplatform bovenop de bunker. Deze bezienswaardigheden lokken veel kijkklustigen. **Om de vleermuizen voldoende rust te bieden, ondernamen we enkele ingrepen.** Zo voorzagen we speciale vleermuisstenen waarin ze zich kunnen verstoppen en werd een verluchttingsgat afgedicht om de

binnentemperatuur te optimaliseren. Dit najaar komt er ook nog een ijzeren poort waar de vleermuizen kunnen doorvliegen.

De rust van vleermuizen beschermen is belangrijk, omdat gewekt worden tijdens hun winterslaap een aanslag betekent op hun weinige vetreserves. Dat put vleermuizen uit en kan fatale gevolgen hebben.

Deze inrichting kwam er in samenwerking met de gemeente Melle, Natuarpunt Bovenshelde en het Agentschap voor Natuur en Bos. Dit najaar en in 2018 gaan we samen met andere partners aan de slag op 9 locaties in Aalst, Bornem, Buggenhout, Kruibeke, Melle, Temse en Wetteren.

DE BEZIELERS VAN DE METAMORFOSE:
ILSE, TOM EN TINE (HET MOS-TEAM)

DE NATUURTUIN van BROEDERS DRIEGAAIEN

Met een minimale inbreng van ons NME-team toverde de Sint-Niklase basisschool Broeders Driegaaien haar schooltuin om tot een minilandschap met heuvels, bloemen, water en wilgenhutten. Veel variatie op een kleine oppervlakte (900 m²) realiseren in 1 schooljaar: het kan!

HET 'ENIGE' WAT WIJ HOEFDEN TE DOEN, was het schoolteam op weg helpen. Door participatiemethodes aan te reiken, kon het zelf achterhalen welke noden en wensen er leefden bij de kinderen, ouders en leerkrachten. Daarna verwerkten wij alle info in een inspirerend praatplan met praktische instructies. En de rest ging vanzelf (voor ons althans).

MET DE STEUN VAN HET SCHOOLBESTUUR ORGANISEERDE HET SCHOOL-MOS-TEAM 8 werkdagen en stak het samen met tientallen ouders, collega's en kinderen de handen uit de mouwen. Mede dankzij een papa-kraanman was de grootste

metamorfose al na 3 maanden achter de rug: de heuvels waren verzezen, de wilgentunnels gevlochten, de wadi uitgegraven, het takkenbed gemaakt en de haag aangeplant. In de maanden daarop volgde de afwerking, met onder andere het inzaaien van bloemenmengsels.

HET RESULTAAT IS NIET ALLEEN VISUEEL VERBLUFFEND. Deze natuurtuin betekent veel voor de kinderen. "Ze krijgen er extra kansen om te leren op verschillende vlakken. Samen spelen bijvoorbeeld: grotere kinderen helpen de kleintjes om de heuvels te beklimmen of ze brouwen samen 'soep' in de buitenkeuken. Op het takkenbed vinden ze rust en is het fijn babbelen. De wilgentunnels nodigen dan weer uit om kampen te bouwen. Het is opvallend hoe weinig er nog geruzied wordt. Toezicht houden is nu heerlijk!" glundert het MOS-team.

Geïnspireerd? Mail ons > info@rlsd.be

FOTO'S RLSD

NIEUWE WANDELROUTE

“De nieuwe wandelroute in Sinaai nodigt echt uit om verder op ontdekking te gaan en komt even goed tot zijn recht als fietsroute.”

Aan het woord is fotograaf Filip De Smet, al 20 jaar een oprecht fiere inwoner van Sinaai. Voor het derde jaar op rij trok hij samen met zijn collega's van **FOTOC CLUB PIXEL** – voorzitter Klaus De Pillecyn, Nathalie De Saegher en Geert Meersman (**foto**) – op pad om een Sint-Niklase deelgemeente op beeld vast te leggen.

Na Belsele en Nieuwkerken is het nu de beurt aan Sinaai, dat dit jaar volop in de schijnwerpers staat met haar 800-jarige bestaan (www.sinaai-800jaar.be). “Ik ken Sinaai relatief goed en toch is de nieuwe route erin geslaagd om mij nog meer te overtuigen van hoe mooi onze deelgemeente

wel is. Met de karaktervolle Dries en zijn eeuwenoude boom, het Keysershof en zijn stemmige brugje (**foto**), het sfeervolle stukje langs water nabij de Leebrugstraat, ... Ik vond het een voorrecht om Sinaai voor deze uitgave op beeld vast te leggen. Ik hoop dat ik erin geslaagd ben mijn gemeente eer aan te doen.”

WANDEL MEE OP 14 OKTOBER

Samen met het gemeentebestuur van Sint-Niklaas en de Provincie Oost-Vlaanderen stellen we de nieuwe wandel- en fietsbrochure aan je voor tijdens het weekend van de **Dag van de**

Trage Weg (www.dagvandetrageweg.be). Op zaterdag 14 oktober geven schepen Wout De Meester, onze voorzitter en gedeputeerde Jozef Dauwe, gedeputeerde Peter Hertog en schepen Annemie Charlier vanaf 11.30 uur een woordje uitleg bij de brochure, Sinaai en trage wegen in het dorps huis van Sinaai, Dries 82. Na afloop worden er broodjes en streekbier aangeboden. Je inschrijven kan tot 9 oktober via toerisme@sint-niklaas.be. Om 13.30 uur kan je de route mee inwandelen met onze landschapsmedewerkers Jan en Eliza. Na ongeveer 2 uur wandelen bereiken we opnieuw het dorps huis. Inschrijven is niet nodig.

FILIP DE SMIET - FOTOCOLLEUB.PIXEL

MEER WETEN OVER HET WASE LANDSCHAP?

Dan is de **lezing** door onze nieuwe collega, historicus Lies Vervaet, een aanrader! Centraal staat de evolutie van Sinaai en omgeving op landschappelijk en sociaal-economisch vlak. Reserveer je plaatsje [5 euro] voor zaterdag 14 oktober om 19.30 uur in OC Boudelo, Kasteelstraat 23 in Klein-Sinaai, via 800jaar@klein-sinaai.be. Een tweede tip: op zaterdag 25 november belichten experts de bijzonderheden, geschiedenis en evolutie van het Wase landschap tijdens een **colloquium** (15 euro) van 9.30 uur tot 17.30 uur in Kasteel Hof ter Welle, Anna Piersdreef 2 in Beveren. Info: www.erfgoedcelwaasland.be/colloquia

WEBSITE VOOR WEGSPOTTERS

Met een verbeterde app, een eigen webstek en een lancering in 2 nieuwe gemeenten (Buggenhout en Kaprijke) heeft het project 'Wegspotters' **heel wat goed nieuws** te melden. Het project helpt gemeenten om bewoners te vinden die mee willen waken over de toegankelijkheid van zelfgekozen trage wegjes. De gemeente verhelpt dan de gemelde problemen. Beide partijen communiceren met elkaar via de app 'Wegspotters'. Die werd verbeterd en gedemonstreerd tijdens de ontmoetingsdag in juni (**foto**). Ook de nieuwe website WWW.WEGSPOTTERS.BE werd die dag voorgesteld.

RLSD

BRONS VOOR STILTEPAD

'Onze' Stiltewandeling in Hingene behaalde brons in de Antwerpse **wedstrijd 'Wandeling van het Jaar'**. Je kan deze route elke dag zelf verkennen dankzij onze gratis brochure (dit jaar geüpdatet). Of je kan gratis meewandelen tijdens de stiltewandeling op **VRIJDAG 15 DECEMBER**, met start om 20 uur aan Vlechtmuseum De Zilverreiger, Scheldestraat 18 in Bornem. Op **VRIJDAG 20 OKTOBER** organiseert De Zilverreiger een 'dinerwandeling in het donker'. Inschrijven kan via 0478 26 36 17 (10 euro). Uiteraard geven we je nog graag de wedstrijdwinnaar mee: Natuurpad Lovenhoek in Vorselaar. **Proficiat!**

PADDENSTOELENTOCHT

WICHELEN • AARD, SCHELLEBELLE • DONDERDAG 5 OKTOBER • 9 - 12 UUR • GROENELIEVE@TELENET.BE OF 0486 460 871] Lieve Van Bockstael (Natuurpunt Scheldeland/Kolena vzw) nodigt je uit om mee op wandel te gaan in de Kalkense Meersen, waarbij je ook de gallows zal zien die hier verblijven. Honden (aan de leiband) zijn toegelaten.

ENERGIEVOORZIENING IN BELGIË

WAASMUNSTER • GC HOOGENDONCK, NIJVERHEIDSLAAN 48 • WOENSDAG 11 OKTOBER • 19.30 UUR - 22 UUR • 6 EURO • 03 775 44 84] Vinden we ons heil in biomassacentrales, windmolens, zonnepanelen...? De milieudienst van Waasmunster bespreekt samen met jou verschillende vormen van elektriciteitsproductie op vlak van o.a. haalbaarheid.

NACHT VAN DE DUISTERNIS

BERLARE • UITBERGENKERK, VEERSTRAAT • ZATERDAG 14 OKTOBER • 19.30 UUR - 22 UUR • GRATIS • ANTOON.BLONDEEL@SKYNET.BE] Tijdens deze avondwandeling met Natuurpunt komen de nachtelijke levenswijze van nachtdieren en de beginnelen van de astronomie aan bod.

OPENING SPEELBOS

MELLE • OVENVELDWEG T.H.V. DE FITNESSOESTELLEN • ZONDAG 15 OKTOBER • 14 - 17 UUR •

GRATIS • MILIEUDIENST@MELLE.BE OF 09 210 07 57] De bomen moeten nog veel groeien, maar spelen kan nu al! Vanaf 15 uur voorzien Melse jeugdverenigingen spelactiviteiten, ook voor kinderen die niet zijn aangesloten. Kom je de holle wegen, speelheuvel en het amfitheater verkennen?

HERFSTWANDELING

HAMME • MIRABRUG, HAMVEER • ZONDAG 15 OKTOBER • 14 - 17 UUR • 2 EURO] Pasar Sint-Niklaas organiseert een wandeling (5 - 10 km) langs de Durmedijk, over de Mirabrug en richting Sombeke. Info: arthur.tiels@telenet.be of 0486 35 97 07.

PADDENSTOELENWANDELING

BUGGENHOUT • BOSPARING BUGGENHOUTBOS, KASTEELSTRAAT 189 • ZONDAG 15 OKTOBER • 14 - 17 UUR • WWW.NATUURPUNT.BE] Ga mee op wandel in het Buggenhoutbos en kom meer te weten over de verschillende soorten, welke eetbaar of giftig zijn, de standplaatsen, het samenleven met andere organismen (bomen) en hoe je paddenstoelen kan herkennen.

OP STAP IN DE MOLENMEERS

LAARNE • KALKENKERK, KALKENDORP • DONDERDAG 19 OKTOBER • 9 - 12 UUR • GRATIS • GROENELIEVE@TELENET.BE OF 0486 460 871] Lieve Van Bockstael (Natuurpunt

Scheldeland/Kolena vzw) nodigt je uit om mee te wandelen in de Kalkense Meersen. Kom mee ontdekken of er al winterse gasten zijn en of er nog bloemen staan.

SIGMAPLAN

WETTEREN • DE CORRIDOR, OLMENLAAN • VRIJDAG 27 OKTOBER • 9.30 UUR - 12 UUR • 12 EURO • WAAS-EN-DENDER@VORMINGPLUS.BE OF 03 775 44 84] Lezing over het Sigma-plan, dat ons met dijken en ingeplande overstromingsgebieden beschermt tegen overstromingen. De natuur geniet hiervan mee. Opgelet, parkeer je wagen aan Carrefour, Zuidlaan 115.

MOUNTAINBIKETOCHT

SINT-AMANDS • SPORTHAL, SPORTLAAN 7 • ZONDAG 29 OKTOBER • 8 - 11 UUR • 3 EURO • INFO@MUDDDEVILS.BE OF 0476 30 27 68] Fiets mee langs de mooiste bossen, veldwegen en private singletracks in de regio. Douches, bikewash en bewaakte fietsparking zijn voorzien. Per deelnemer gaat 1 euro naar www.progeria.be

EXPO 'JAARRINGEN'

BORNEM • DE NOTELAER, NOTELAARDREEF 2 • TOT DINSDAG 31 OKTOBER • 14 - 18 UUR [NIET OP VRIJDAG] • GRATIS • WWW.NOTELAER.BE] Deze tentoonstelling combineert werk van Scheldezoen Frans Leon Van Praet, een scheidend kunstenaar van

gebruiksobjecten, en Donatella Bianchi, een Italiaans-Belgische kunstenaar die zich graag laat inspireren door natuur, bomen en de mens.

GEVELTUINTJES

ZELE • HET GILDENHUIS, KLOOSTERSTRAAT 12 • DONDERDAG 9 NOVEMBER • 19.30 UUR - 22 UUR • 3 EURO • DENISEDELANDTSHEER@HOTMAIL.COM OF 0473 25 13 06] Groene gevels zijn niet alleen mooi, ze zijn ook goed voor jouw gezondheid en het milieu. Bovendien bieden ze levensruimte aan allerlei dieren zoals vlinders en vogels. Velt legt uit welke klimplanten geschikt zijn en overloopt de soorten klimhulp die er bestaan voor elk type gevel.

WANDELMEEDAG

ZWIJNDRECHT • SPORHAL ZWIJNDRECHT, FORTLAAN 10 • ZATERDAG 11 NOVEMBER • 13 - 18 UUR • GRATIS • 03 250 49 74] De sportraad organiseert een natuurwandeling in de Polders van Kruikeke en een culturele wandeling doorheen de dorpskern van Bazel en de oude tuin van het kasteel van Wissekerke. Beide groepen komen op het einde samen in een taverne. De Barbiergidsen begeleiden de wandelaars.

WATERVOGELTELLING

TEMSE • KLEINE KAAI TEMSE, WILFORTKAAI • ZONDAG 12 NOVEMBER • 10 - 12.30 UUR • GRATIS • GERRY. HEYRMAN1@TELENET.BE OF 0498 57 72 24] Natuurpunt Waasland - Scousele gaat watervo-

gels tellen in Groot-Temse. Fiets je mee? Breng zeker je verrekijker mee en verkwispel Gerry Heyrman (zie gegevens hierboven).

NATUURSTUDIEDAG

SINT-NIKLAAS • BROEDERSCHOOL, WEVERSTRAAT 23 • ZATERDAG 25 NOVEMBER • 9.15 UUR - 17 UUR • 6 EURO (INCL. LUNCH) • WWW.WAKONA.BE] WAKONA zet Wase natuurprojecten en natuurwerkgroepen in de kijker. Er staan ook diverse workshops op het programma. Inschrijven kan tot zondag 19 november.

HOUTZOEKERSCURSUS

DESTELBERGEN • ADRES WORDT BIJ INSCHRIJVING MEEGEDEELD • ZATERDAG 2 DECEMBER • 9 - 16 UUR • GRATIS • INFO@RLSD.BE OF 052 33 89 10] Deze dagcursus is interessant voor leken én ervaren knotters dankzij de vele praktische tips. 's Middags worden er broodjes en drank voorzien. Breng indien mogelijk je kettingzaag en/of veiligheidskledij mee. Inschrijven kan tot 17 november.

BOMEN IN DE WINTER

DENDERMONDE • PNEC BASTION VII, BEGIJNHOFVLAAN 45 • ZONDAG 3 DECEMBER • 14 - 16 UUR • GRATIS • BASTION8@OOST-VLAANDEREN.BE] In de lente en zomer krijgen bomen veel aandacht, maar in de winter worden ze vaak vergeten... Terwijl er ook in het kale seizoen heel wat te vertellen en te zien valt! Wandel je mee? Inschrijven kan via de gegevens hierboven.

NATUURLEERPAD

LEBBEKE • KERK VAN WIEZE [AAN PLATTEGRONDSKAART, RICHTING DENDER] • ALTIJD OPEN • GRATIS] Het natuurleerpad Oude Dender is 3 km lang en loopt deels over onverharde wegen (vergeet je laarzen niet bij vochtig weer). Een folder over dit pad kan je aanvragen bij de milieudienst: 052 79 03 50 of dirk_tas@skynet.be

VLIET- EN GETIJDENWANDELING

KRUIBEKE • LOCATIE WORDT MEEGEDEELD BIJ INSCHRIJVING • ZONDAG 3 DECEMBER • 14 - 16 UUR • GRATIS • INFO@BARBIERGIDSEN.BE] Waterwegen en Zeekanaal NV trakteert je op een boeiende wandeling, begeleid door de Barbiergidsen.

KLIMAATVERANDERING

AALST • HOOFDBIB, MOLENSTRAAT 51 • MAANDAG 4 DECEMBER • 20 - 22.30 UUR • 5 EURO • WWW.CCDEWERF.BE] Klimaatdeskundige Werner D'hondt vertrekt van de laatste wetenschappelijke gegevens om de gevolgen van de klimaatverandering voor onze gezondheid te schetsen. Een heuse 'klimaatquiz' besluit deze boeiende avond.

TRAGEWEGENWANDELING

PUURS • HOF TER ZIELBEEK, SINT-KATHARINASTRAAT 191 • ZONDAG 10 DECEMBER • 10 - 12 UUR • GRATIS] De naam 'De geheimen van Hof ter Zielbeek' is het veelbelovende thema voor deze wandeling langs trage wegen.

HET REGIONAAL LANDSCHAP

- ... **is een streek** voornamelijk gevormd door Schelde, Durme en Dender. In dit landschap vinden we unieke zoetwaterslikken en -schorren, vochtige graslanden, oude rivierarmen, talrijke kleine en grotere waterpartijen en bolle akkers in het aansluitende Waasland.
- ... **is een samenwerking** tussen de verschillende overheden en lokale verenigingen actief rond natuur en milieu, landbouw, jacht, toerisme en recreatie.
- ... **heeft als missie** elke inwoner en bezoeker te overtuigen van de waarde van de natuur en het landschap in de streek.
- ... betreft **het brede publiek** bij concrete acties rond natuur en landschap.

MET STEUN VAN DEZE PARTNERS:

Gemeenten en steden Aalst, Bertlare, Bornem, Buggenhout, Dendermonde, Destelbergen, Hamme, Kruikebe, Laarne, Lebbeke, Melle, Puurs, Sint-Amands, Sint-Niklaas, Temse, Waasmunster, Wetteren, Wichelen, Zele en Zwijndrecht.

Deze Landschapskrant is een uitgave van het Regionaal Landschap Schelde-Durme vzw, Hemelstraat 133A, 9200 Dendermonde, T 052 33 89 10 - info@rlsd.be - www.rlsd.be | Verantwoordelijke uitgever: Stijn Van Belleghem | Lay-out: RLSD & Karakters | Druk: Buroform | Depotnummer: D/2017/12835/5 | Coverfoto's: Sinaai © FILIP DE SMET - FOTOCLUB PIXEL, haas © LYDIA BRACKE, Arcade © STIJN BOGAERT
Oplage: 12.000 exemplaren, wordt 2 keer per jaar gratis aangeboden. Gedrukt op gerecycleerd papier.